

WYPR

LECIO

NA

ŚLADAMI
WIELKOPOLSKIEJ
PLECIONKI

TRADYCJA

10–24.07.2022

Wielkopolski Park Etnograficzny w Dziekanowicach

WIELKOPOLSKI PARK ETNOGRAFICZNY W DZIEKANOWICACH

jest jednym z czterech oddziałów Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy. Stałą wystawę stanowią obiekty architektury wiejskiej. Chałupy, budynki inwentarskie i stodoły zestawione wokół owalnego placu w różnej wielkości zagrody, które na obszarze 21 ha — wraz z zespołem dworsko-folwarcznym, osiemnastowiecznym kościołem i pojedynczymi obiektami rzemiosła wiejskiego — tworzą układ przestrzenny zbliżony do naturalnej wsi wielkopolskiej z połowy XIX wieku. Prezentowane obiekty przeniesiono z różnych stron Wielkopolski. Poszczególne budynki i zagrody tworzące muzealną wieś wyposażone są w sprzęty, naczynia, narzędzia i odzież, które ilustrują warunki i sposób życia rodzin nie tylko utrzymujących się z pracy na roli, ale i rzemieślników wiejskich.

PLECIONKARSTWO było powszechnym zajęciem w Wielkopolsce jako dodatkowe źródło zarobku. W wybranych przez nas surowcach, nawiązujemy do materiałów stale obecnych w gospodarstwach wiejskich w naszym regionie. Jedne z nich obecne były i są nadal np. wiklina, a inne, jak słoma, odradzają się w regionie dzięki pasjonatom – rękodzielnikom, z kolei rogożyna i korzeń obecne są na pograniczach Wielkopolski.

Plecionkarstwo z wikliny dominowało na terenach, gdzie dostępna była dzika wiklina: np. w Rogalinku, gdzie ziemie uprawne były marnej jakości, ale nad Wartą występowały witki nadające się do wyplatania. W latach powojennych założono spółdzielnię opartą o chałupniczy wyrób koszyków. Obecnie plecionkarstwo nie jest tam uprawiane.

W subregionie Nowotomyskim od I. poł. XIX w. rozpoczęto planową uprawę wikliny. Przyczynili się do tego właściciele Trzciela, dzięki którym sprowadzono z Ameryki Północnej kilka odmian wikliny m.in. amerykańkę trzcielską.

Doprowadziło to do uzyskania wartościowego materiału, w oparciu o który wyroby wikliniarskie stamtąd zdobyły popyt w kraju i za granicą, i trwa to nadal.

Plecionkarstwo ze słomy dominowało w Ołoboku: jego tradycja wywodzi się z wpływów klasztoru cysterek. Prawie cała ludność tej wsi do I. 60 XX w. wyplatała przedmioty gospodarczego użytku jak i galanterii.

Wyrobu **przedmiotów z korzenia** zaprzestano ze względu na niedostępność surowca.

Wyroby z rogożyny były powszechnie spotykane w pasie biegnącym od jeziora Gopło przez Jezioro Powidzkie do rzeki Warty w okolicach Zagórowa.

O PROJEKCIE

Naszą intencją jest przybliżenie surowców, z których przez wieki wykonywano przedmioty niezbędne w gospodarstwie chłopskim: zarówno tych o perspektywie długiego trwania (wiklina czy słoma), jak i surowców, które wyszły z powszechnego użycia (korzeń sosnowy i rogożyna), a powróciły wraz z falą przesiedleńców po II wojnie światowej.

Służą temu zorganizowane warsztaty plecionkarskie, które ukazują tradycję regionu. Każdy z warsztatów dotyczy innego rodzaju wytwórczości – podczas nich uczestnicy poznają cały proces, poczynwszy od pozyskania materiału aż do samego powstania przedmiotu według tradycyjnych wzorów (przedmioty gospodarcze i galanteryjne).

Poprzez autentyczny kontakt z rękodzielnym w miejscu, które posiada zróżnicowane zbiory plecionkarskie, chcemy kultywować regionalną tradycję wyplatania, rozbudzać zainteresowanie tym rękodzielnym i zachęcić społeczność do twórczych działań na poziomie regionalnym.

Celem projektu jest także pokazanie różnic subregionalnych w materiale i sposobie wyplatania przedmiotów powszechnego użytku na bazie eksponatów znajdujących się w zbiorach muzealnych.

Wypleciona tradycja- śladami wielkopolskiej plecionki
to trzy edycje warsztatów plecionkarskich odbywające się
w terminach: **10, 17, 24 lipca 2022.**

Każda z części poświęcona będzie innemu materiałowi
plecionkarskiemu typowemu dla regionu: słomie, wiklinie
oraz rogożynie i korzeniowi sosny.

Podczas spotkania uczestnicy poznają tradycję plecionkar-
ską regionu, metody pracy z półproduktami i wezmą udział
w procesie tworzenia własnych wyrobów.

WARSZTATY WYPLATANIA Z WIKLINY • 10.07.2022

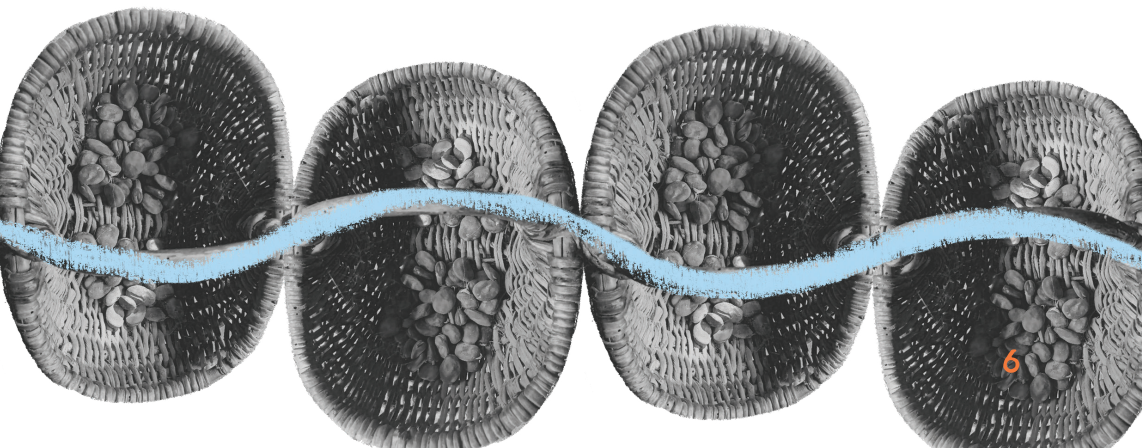
Podczas warsztatów uczestnik będzie mógł wypleść jeden z zaproponowanych koszyków:

- **Koszyk o płaskim dnie, na planie okrągłym lub owalnym** ze ścianami bocznymi rozrastającymi się ku górze, z jednym pałąkiem – uchwytem; wypleciony techniką żeberkowo – krzyżową.

- **Koszyk oparty o sztywną konstrukcję szkieletową** wykonaną z kija wierzbowego, wypełnienie z grubszej wikliny natomiast do wyplotu zastosowana zostanie korowana taśma wiklinowa oraz nieokorowana parzona wiklina.

PROWADZĄCY: Agnieszka i Krzysztof Pierzyńscy

reprezentują subregion Nowotomyski, gdzie tradycje wyplatania z wikliny sięgają XIX wieku. W rodzinie Pierzyńskich z Szarek tradycje plecionkarskie oraz wiedza o rzemiośle były przekazywane z dziada, pradiada młodszymi pokoleniami.

WARSZTATY WYPLATANIA ZE SŁOMY • 17.07.2022

Ul słomiany kószka – wykonany z lekko skręconych, równej grubości powróseł słomianych zszytych za pomocą sznurka.

PROWADZĄCY: Piotr Barańczak z Trzemeszna koło

Rozdrażewa wyplatania ze słomy nauczył się od ojca Czesława, który z kolei posiadał tę umiejętność w przedwojennym gimnazjum. Przekazał synowi podstawy wyplatania plecionki pozostawiając jego wyobraźni i umiejętnościom tworzenie nowych wzorów.

Taśmy słomiane bordki – stanowiące podstawę do wyplecenia tacek, a przy większej sprawności uszycie kapelusza.

PROWADZĄCY: Maria Adamczewska i Adam Filipiak

z Dąbrowy koło Koźminka – córka i wnuk **Marianny Filipiak** twórczyni ludowej z południowo - wschodniej Wielkopolski. Tradycja wytwarzania plecionek ze słomy w tej rodzinie sięga początku XX w. Wyplatają kapelusze, grzebieniarki, torebki, ozdoby choinkowe czy pająki.

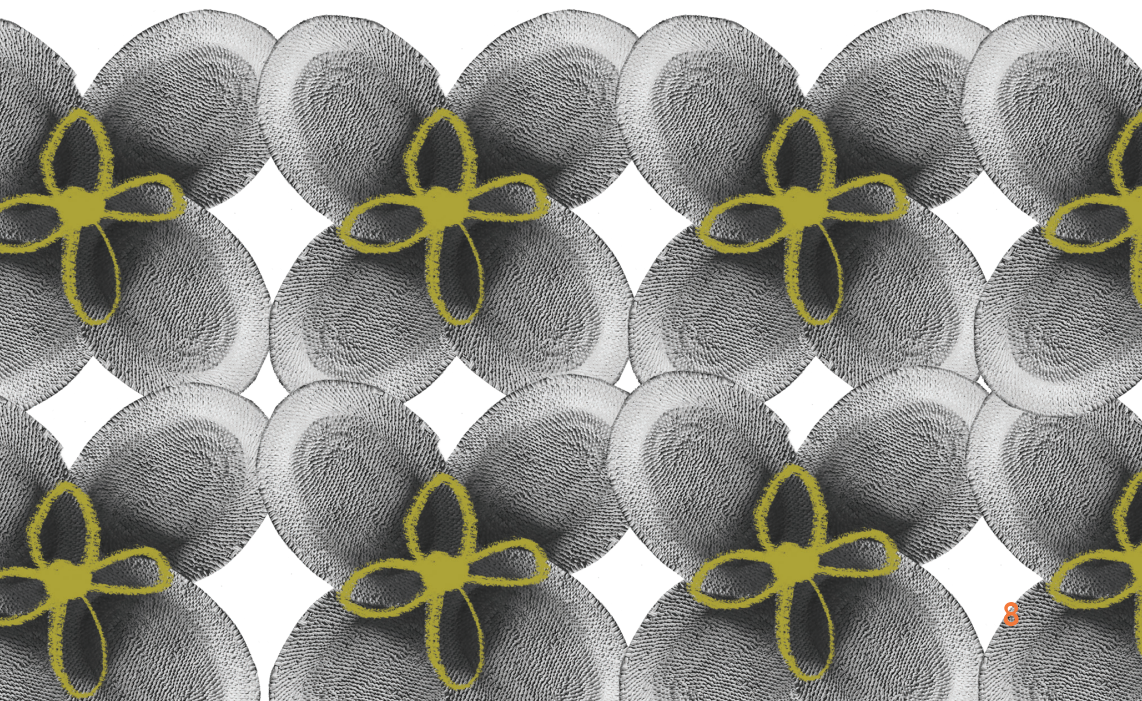

WARSZTATY WYPLATANIA Z KORZENIA I ROGOŻYNY • 24.07.2022

Koszyk wypleciony techniką spiralną z korzenia sosny

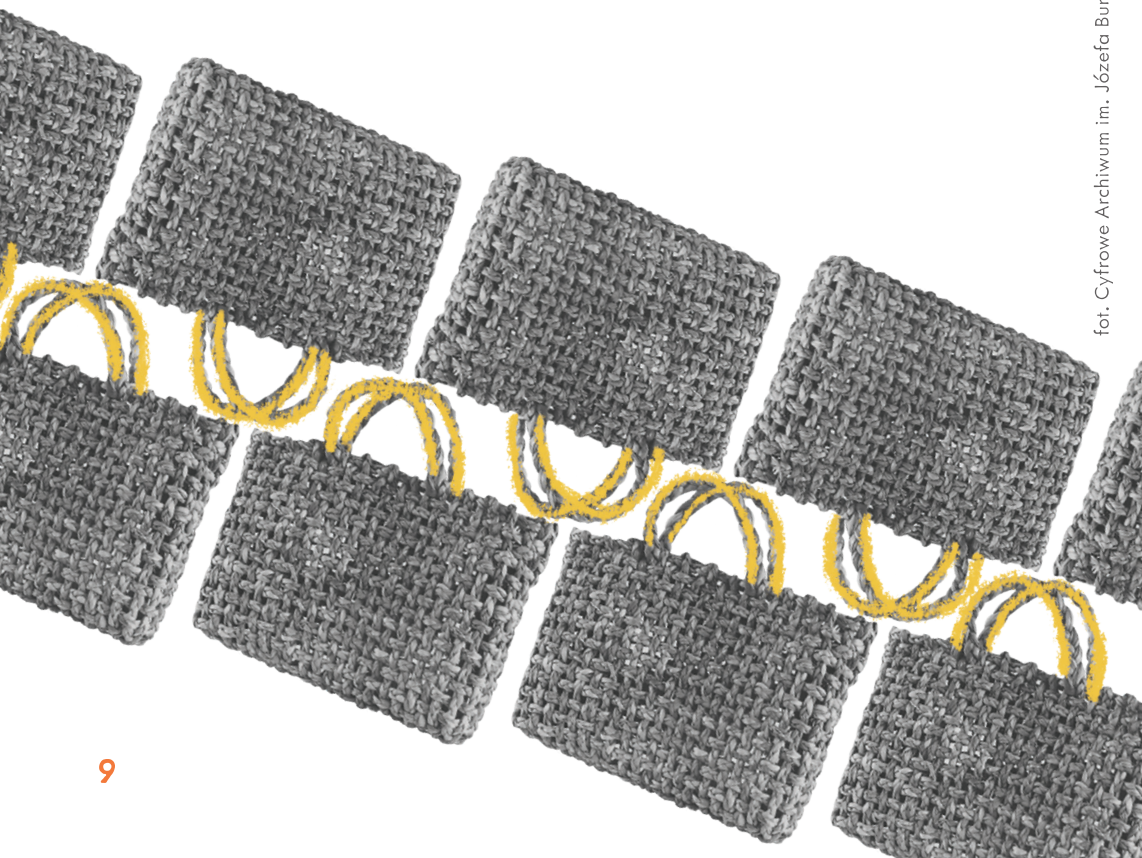
Uczestnicy warsztatów w teorii i praktyce poznają tajniki wiedzy związanej z pozyskiwaniem i obróbką korzenia oraz technikę wyplatania. W Wielkopolsce przedmioty z korzenia ze względu na brak surowca zaprzestano wyrabiać w okresie międzywojennym – mają wartość muzealną, w naszych zbiorach znajduje się zaledwie kilka przykładów z terenu pód.-wsch. Wielkopolski.

PROWADZĄCA: Hanna Behrendt z Wierzchucina - uznana i ceniona twórczyni ludowa w dziedzinie plecionkarstwa z korzenia, uczennica twórczyni ludowej Franciszki Ciżmowskiej.

Płaska forma - mata z rogożyny - będzie podstawą do dalszej pracy z tym materiałem i podstawowymi splotami plecionkarskimi. Mata będzie mogła pełnić różne funkcje: jako podstawka lub ozdobna tacka. Przedmioty z tego materiału wyplatane były na wschodnich rubieżach Wielkopolski jeszcze po II wojnie światowej.

PROWADZĄCY: Rafał Górzyński z Przyłęku k. Nowego Tomyśla – od dziecka wprowadzany w tajniki rzemiosła plecionkarskiego i do dzisiaj wykonuje ten zawód; w wieku 8 lat zrobił swój pierwszy koszyk. Uczy wikliniarstwa w Dolnośląskim Zespole Szkół w Jaworze; jego nową pasją jest wyplatanie z rogożyny.

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

**NARODOWE
CENTRUM
KULTURY**

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
w ramach programu Narodowego Centrum Kultury: EtnoPolska. Edycja 2022

**INSTYTUCJA KULTURY
SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO**

**MUZEUM
PIERWSZYCH PIASTÓW
NA LEDNICY**

WIELKOPOLSKI PARK ETNOGRAFICZNY W DZIEKANOWICACH

Oddział Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy

Dziedkanowice 23, 62-261 Lednogóra

tel. 61 427 50 10

e-mail: sekretariat@lednica.pl

facebook.com/WielkopolskiParkEtnograficzny

facebook.com/lednicamuzeum

Tekst: Emilia Skiba, Adriana Garbatowska

Koordynatorzy: Emilia Skiba, Adriana Garbatowska

Opracowanie graficzne: Antonina Kieliszewska

Zdjęcia: Mariola Józwickowska

Literatura: *Kultura Ludowa Wielkopolski*, red. J. Burszta

